

Innehållsförteckning

Förord	5
Inledning	17
Bokens syfte och utgångspunkter	20
Bokens uppbyggnad	21
Del I – Bilden av offret	25
1. Vad är ett brottsoffer?	27
Politiska intressen bakom offerdefinitionen	29
Idealoffret	31
Det medskyldiga offret	32
Det passiva offret	33
Det motsträviga offret	34
Teorier om utsatthet för brott	35
Interaktionen offer/gärningsman	35
Livsstilsteorin	36
Rutinaktivitetsteorin	36
Sammanfattning	36
Del II – Grundläggande utgångspunkter	39
2. Mänskliga rättigheter	41
Det internationella samfundet	43
Förenta Nationerna	44
Europarådet	46
Europeiska unionen	48
The European Forum for Victim Services	49
Medborgarperspektivet	51
Rättskedjeperspektivet	52
Sammanfattning	53

Del III – Brottsoffer i fokus	55
3. Utvecklingen inom brottsofferområdet	57
Ett nytt perspektiv	57
Brottsoffer i ett svenskt perspektiv	60
Debatten tar fart	60
Statsmakterna stärker offrens ställning	65
Förbättrad lagstiftning	70
Brottsoffer i forskningen	77
Den svenska forskningen	79
Sammanfattning	81
4. Brottslighetens omfattning, struktur och utveckling	83
Den officiella brottsstatistiken	83
Offerundersökningar	85
Sjukhussurveys	87
5. Utsatta och sårbara grupper	91
Särskilt utsatta grupper	91
Väld och hot	92
Stöld och skadegörelse	93
Upprepat brottsdrabbade	93
Särskilt sårbara grupper	96
Barn	96
Kvinnor	98
Offer för rasistiska brott	99
Offer för homofobiska brott	100
Äldre	101
Personer med funktionshinder	103
Resenärer	104
Socialt utslagna och kriminellt belastade	105
Sammanfattning	105
Del IV - Konsekvenser av brott	107
6. Ekonomiska skador	109
Möjligheter till ekonomisk ersättning	110
Ersättningsgrundande skador	111
Vem skall ersätta skadan?	113
Skadevällaren – skadestånd	113
6 Försäkringsbolag – försäkringsersättning	113
Brottsoffermyndigheten – brottsskadeersättning	114

7.	Fysiska skador	117
	Skadepanoramata vid vålds- och sexualbrott	119
	Våld utan tillhyggen	119
	Skador till följd av stick- och skärvapen	119
	Skador till följd av skjutvapen	120
	Skador vid sexualbrott	121
	Det fysiska och psykiska omhändertagandet	121
8.	Psykiska reaktioner	123
	Från kaos till kosmos	124
	Initiala reaktioner	124
	Skuld och klander	124
	Central och perifer information	127
	När en tid har gått	128
	Långsiktiga konsekvenser	129
	Posttraumatiskt stressyndrom	130
	Faktorer som påverkar reaktionernas omfattning	132
	Händelsens karaktär	132
	Individens personliga egenskaper och aktuella livssituation	133
	Individens sociala nätverk	134
	Brottets följdändelser	135
9.	Sociala och praktiska konsekvenser	137
	Sociala konsekvenser	137
	Praktiska problem	139
	Del V – De centrala aktörerna	141
10.	Polisen och brottsoffren	143
	Polisens arbete med brottsoffer	143
	Rapporter med fokus på brottsoffer	143
	Utbildningssatsningar	147
	Polisens roll	148
	Mötet mellan polis och brottsoffer	149
	Brottsoffrens återhämtningsprocess	150
	Polisens utredning av brottet	151
	Brottsoffrens medverkan i rättsprocessen	152
	Allmänhetens inställning till polisen	152
	De egna medarbetarna	153,7

	Polisens skyldigheter gentemot brottsoffer	154
	Svenska riktlinjer	154
	Internationella riktlinjer	155
	FN	156
	Europarådet	157
	The European Forum for Victim Services	157
	IACP	158
	Tidigare forskning	158
	Utländska erfarenheter	158
	Svenska undersökningar	159
	Information – en hjälp att hantera det inträffade	161
11.	Åklagaren och brottsoffren	163
	Åklagarens roll	163
	Åklagarens skyldigheter gentemot brottsoffer	164
	Tidigare forskning	166
	Inledande kontakten med åklagaren	167
	Åklagarens hjälp med skadeståndstalan	168
12.	Domstolen och brottsoffren	171
	Domstolens roll	171
	Tidigare forskning	171
	Kallelsen till huvudförhandling	172
	Tiden mellan kallelsen och huvudförhandlingen	173
	Tillgång till särskilt väntrum	174
	Upplevelsen av förhörssituationen	175
	Vittnesstödsverksamhet	176
13.	Målsägandebiträdet och brottsoffren	179
	Målsägandebiträdets roll	180
	Under förundersökningen	181
	Inför rättegången	181
	I samband med huvudförhandlingen	181
	Efter rättegången	182
	Tidigare forskning	182
14.	Kriminalvården och brottsoffren	185
	Kriminalvårdens roll	185
	Hot- och riskbedömningar	186
	Kvinnovåldsprojektet Frideborg	187

15.	Brottsoffermyndigheten och brottsoffren	189
	Brottsoffermyndighetens roll	189
	Brottskadeersättning	189
	Brottsofferfonden	190
	Kunskapscentrum	191
16.	Hälsa- och sjukvården och brottsoffren	193
	Hälsa- och sjukvårdens roll	194
	Att möta patienter som utsatts för brott	195
	Rikskvinnocentrum	197
17.	Socialtjänsten och brottsoffren	199
	Socialtjänstens roll	199
	Brottsutsatta kvinnor och barn	200
	Den sociala utredningen	202
	Hinder för en effektiv verksamhet	202
	Stödcentrum för unga brottsoffer	204
18.	Ideella organisationer och brottsoffren	205
	Rädda Barnen	205
	Barnens rätt i samhället	206
	Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige	208
	Brottsofferjourernas Riksförbund	209
	Stödcentrum mot incest	212
	Sveriges Kvinnojourers Riksförbund	213
	Riksorganisationen för anhöriga till våldsdödade	214
	Barnets rätt mot kommersiell sexuell exploatering	214
	RFSL – Brottsofferjour för homosexuella	215
	Riksorganisationen mot sexuella övergrepp	216
	Samverkan mot alkohol och rus i trafiken	216
19.	Media och brottsoffren	217
	Medias roll	217
	Vilka regler gäller?	219

Del VI - Lokalsamhällets brottsofferstödjande arbete	221
20. Lokalsamhällets ansvar	223
Den kommunala plattformen	226
Samverkan i lokalsamhället	227
De lokala aktörerna	229
Socialtjänsten	229
Hälso- och sjukvården	231
Skolan	232
Räddningstjänsten	234
Bevakningsbolagen	235
Bostadsbolagen	236
Näringslivet i övrigt	237
Ideella organisationer	238
Kyrkliga samfund	240
Några övriga aktörer	241
Försäkringskassan och försäkringsbolagen	241
Kronofogdemyndigheten	242
Länsstyrelsen	242
Frivilligrörelsen inom totalförsvaret	243
21. En modell för polisens del i lokalsamhällets brottsofferstödjande arbete	245
Grundläggande utgångspunkter	247
Systemtänkande	247
Kompetent personal	248
Tydlig ansvarsfördelning	250
Högsta polisledningen	251
Närpolischefen	252
Förundersökningsledare och vakthavande befäl	253
Brottsoffersamordnaren	253
Systemförvaltare	254
Övriga anställda	255
Relevant information till brottsoffer	255
Grövre brott	257
Muntlig eller skriftlig information?	258
När skall informationen lämnas?	259
Vilka språk skall användas?	262
Krav på all personal	263

Viktiga funktioner som måste fungera dygnet runt	264
Kontinuerlig hot- och riskbedömning	264
De mest utsatta brottsoffren	266
Brottsförebyggande åtgärder	267
Hela samhällets ansvar	268
Organisationen	269
Aktiv förundersökningsledning	270
Sammanfattning	273
Referenser	279
Sakregister	305

